

KAREN SWAN

PASKUTINĖ VASARA

Romanas

Laukinės vasaros dienos
patokioje Škotijos saloje ir nepamirštama
uždraustos meilės istorija

TYTO ALBA

KAREN
SWAN

PASKUTINĖ
VASARA

R o m a n a s

Iš anglų kalbos vertė
Ligita Karsbo

VILNIUS 2023

Karen SWAN
THE LAST SUMMER
Macmillan, London, 2022

Bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos integralios bibliotekų informacinės sistemos (LIBIS) portale ibiblioteka.lt.

Šį leidinį draudžiama atgaminti bet kokia forma ar būdu, viešai skelbti, taip pat padaryti viešai prieinamą kompiuterių tinklais (internete), išleisti ir versti, platinti jo originalą ar kopijas: parduoti, nuomoti, teikti panaudai ar kitaip perduoti nuosavybėn.

Draudžiama šį kūrinių, esančių bibliotekose, mokymo įstaigose, muziejuose arba archyvuose, mokslinių tyrimų ar asmeninių studijų tikslais atgaminti, viešai skelbti ar padaryti visiems prieinamą kompiuterių tinklais tam skirtuose terminaluose tų įstaigų patalpose.

Copyright © Karen Swan 2022

© Wojciech Kruczynski / Dreamstime, viršelio nuotrauka

© Līgita Karsbo, vertimas į lietuvių kalbą, 2023

© „Tyto alba“, 2023

ISBN 978-609-466-754-1

Prologas

1930 m. birželio 21 d.

Glen Bėjus, Sent Kildos salos

Trys jaunos moterys sukryžiuvusios kojas sėdėjo žolėje, jų šešėliai tįso iš lėto besileidžiančios saulės fone. Šlaituose prieglobsčio ties akmenų pylimais ieškojo mieguistos avys, uodegomis vaikydamos muses ir laukdamos virpančio vėjo bučinių. Šiandien ilgiausia vasaros diena – dangus sulaukė kvėpavimą, o sausa kaitra kabojų joms virš galvų tarsi parištas šydas. Merginos darniais pirštų judesiais pešė plunksnas nuo sumedžiotų paukščių, o aplink plytėjo pievą lyg ramunės išmarginę balti pūkai.

Flora atgalia ranka prisilietė prie kaktos.

– Šito tikrai nepasiilgsiu.

– Žinoma, kad nepasiilgsi. Net neprisiminsi, – tarė Efė ir kreivai žvilgtelėjo į ją. – Būsi išdidi dama savo dideliuose namuose su laiptais, turėsi lūpų dažų, radiją ir negalėsi patikėti, kad kadaise teko pešti audrašauklus.

Flora grožėjosi šiuo vaizdiniu.

– Būtinai turėsit mane aplankyti. Džeimsas sakė, kad kiekvienai paskirs po atskirą kambarį, kaskart atvažiuavusios gausite

dovanų po naują suknelę, eisime į spektaklius, vakarieniams restoranuose...

– Tikruose restoranuose? – susiraukė Maire.

– Taip! Pačiuose tikriausiuose, kur tau nupėš ir iškeps paukštį, – nusijuokė Efė.

– Oi... Būtų labai malonu.

– Džeimsas sako, kad Glazge visą mėnesį kas vakarą einant vis į kitą restoraną du kartus toje pačioje vietoje valgyti neteks. – Flora nusibraukė nuo veido ilgus tamsius plaukus.

– Man svarbiausia, kad pilvas būtų pilnas, ir nelabai rūpi, ko į jį prikišta, – gūžtelėjo Efė.

Mairės rankos nusviro, ir šis stabtelėjimas suerzino likusias merginas. Pakėlusios akis jos pamatė, kad ji prikandusi lūpą mėgina sutramdyti ašaras.

– Nagi, Maire, nurimk, – paskubomis tarė Flora. – Viskas bus gerai.

– Kaip gali taip sakyti? Mano situacija visiškai kitokia nei tavo. Kai persikelsime, tu gausi viską, apie ką tik esi svajojusi. O aš viską *prarasiu*. Ir niekas negali to sustabdyti.

– Maire, iš ramaus vandens pakils banga*, – tarė Flora, glostydama ryškius it liepsna Mairės plaukus ir siekdama jos rankos. – Patikėk, tavo laimė slypi kitur.

Mairė nustūmė jos ranką.

– Nuolat taip sakai, bet tai, ko iš manęs norima... yra per daug!

Jos pilkos akys kone degė. Retai kada pamatysi Maire tokią įsiutusią. Ji buvo švelnios prigimties ir atviros širdies, tačiau atsidūrus tokioje situacijoje nepadėjo nei viena, nei kita.

* Keltų patarlė, reiškianti, kad laimė galima rasti mažiausiai tikėtinoose vietose. (Čia ir toliau – vertėjos pastabos.)

– Žinau. Tavim dėta būčiau pasiutusi, pamišusi iš sielvarto, – meiliai pritarė Flora. – Bet tu esi geresnis žmogus. Tu visapusiškai gera. Aš nė iš tolo tau neprilygstu.

– Nesi tokia jau bloga, – paprieštaravo Efė.

– Nejaugi? Supykstu, kai vėjas sutaršo plaukus. Nusikeikiu bažnyčioje užsigavusi kelį. Jeigu ne šitas... – delnais suėmė savo dailų veidą, – jau seniausiai būtų ištrenkę mane lauk.

Stojo trumpa tyła. Floros veide sužibo išdykėliška šypsena.

Mairė taip pat prisivertė nusišypsoti.

– Nebūtų, – tarstelėjo ji, meiliai pliaukštelėdama Florai per kelį. – Turi daug gerų savybių.

– Esu graži pabaisa, – paprieštaravo Flora ir atrodė nė kiek dėl to nesijaudinanti. – O Efė – gauruota laukinukė...

– Oi, ne! – paprieštaravo Efė. Ilgos kelnės dengė daugybę šašų ant kelių ir blauzdų, atsiradusių nuo laipiojimo po uolas.

– Esi geriausia iš mūsų, Maire. Būtinai gausi už tai atlygį. Pamatysi, – kaip įprasta ryžtingai pasakė Flora. – Net jei kol kas jo nematai. Privalai tikėti, kad sulauksi.

Mairė liūdnam papurtė galvą, bet daugiau nieko neatsakė. Aistringi Floros įtikinėjimai galėtų joms visoms įrodyti, kad dangus žalias, o jūra juoda, bet Mairė nenorėjo gaišti laiko įsivaizduodama tolimą ateitį, nes viską, ko norėjo, jau turėjo. Jei tik galėtų pasilikti čia... Bet jų gyvenimo keliai jau buvo nulemti ir dabar nieko nebeįmanoma pakeisti. Nė vienai iš jų.

– Tą patį galėčiau pasakyti ir tau.

Efė krūptelėjo pamačiusi, kad Floros žvilgsnis nukrypo į ją, ir jai užgniaužė kvapą. Ji užsimerkė, trokšdama, kad tai būtų tiesa, bet puikiai suprato, kad laiminga pabaiga pareikalaus gero kai daugiau, nei vien tik įlipti į laivą. Sunkiai sekėsi įsivaizduoti ateitį ne todėl, kad ji tokia tolima, bet dėl to, kad kažkokia

nenusakoma grėsmė ją užstoja. Neįsivaizduojama. Ji visą laiką, kasant durpes ar ravint lysves, kybojo virš jos tarsi svyruojantis pjautuvas, tarsi šešėlis, šliaužiantis per jos sapnus.

– Ten būsi laisva, – karštai tarė Flora.

Efė gurktelejo ir palinksėjo galva, norėdama tikėti tuo, ką girdi. Kelias akimirkas jos visos tylėjo. Vis dar atrodė neįmanoma, kad baisybės galėtų paliesti jas čia, šioje nuošalioje saloje, tačiau šią vasarą viskas pasikeitė.

– Beliko vos kelios savaitės, bet dėl visa ko reikia būti pasiruošus, – pasakė Flora. – Masalu reikia pasirūpinti, kol atoslūgis.

– Žinau. – Efė pamažu rinko reikalingus daiktus, stengdamasi nusišluoti smulkias vagystes, kad niekas nepastebėtų, jog virvė kiek trumpesnė, o anksčiau valtys dugne besimėčiusio peilio nebėra. Jai reikėjo dar vieno daikto, bet žinojo, kad jo niekur saloje neras. – Aš jau beveik pasiruošusi, belieka tikėtis, kad kapitonas Makgregoras man padės.

– Kada jis iškelia inkarą? – nerimastingai paklausė Mairė.

Efė pažvelgė į besileidžiančią saulę, mėgindama nuspėti laiką. Ji jau žemiau Mulach Bi uolų, tad bus šviesu dar kokias tris valandas. Tačiau dvi valandos kelio atgal į kitą salos pusę...

– Netrukus. Man jau reikėtų grįžti. – Ji jau ketino stotis, bet Flora ištiesė jai ranką.

– Prieš išeinant.

Jos sėdėjo susikibusios rankomis, aplinkui skambant jūros ošimo ir karietaičių čiulbesio simfonijai.

– Žinau, kad sunku. Sunkiausia jums abiem. Po poros mėnesių mūsų gyvenimas pasikeis visiems laikams. Išvyksime iš čia ir viskas bus kitaip. Absoliučiai viskas. Kai kas bus geriau, kai kas – blogiau. Bet taip pat žinau, kad išauš diena, kai prisiminsime šią akimirką – mus tris, sėdinčias čia ant žolės, su plunksnų

prisivėlusiais plaukais ir negyvais paukščiais palei kojas, – ir kažkas iš viso to bus likę mumyse.

– Kas? – sumirksėjo Mairė.

– Mes. *Tai*. – Flora stipriau suspaudė jų rankas. – Visada išliksime Sent Kildos mergaitėmis, kad ir kur atsidurtume. Mama vis kartoja, kad nėra paslapties, jei ją žino trys, bet mūsų atveju ji klysta. Ką trise darome, žinome tik mes trys. – Ji prispaudė pirštą prie lūpų. – Esame seserys. Taip?

Mairė pritariamai linktelėjo, taip pat ir Efė – ji pajuto keistą gumulą gerklėje. Nebuvo iš sentimentaliųjų, tačiau emocijos mėgino įveikti storą jos odą. Efė atsistojo, atlošė pečius – jos lengvas kūnas atrodė trapus kaip vytelė.

– Grįšiu, kai tik galėsiu.

Nusisukusi ji nužingsniavo keteros link, nugara jausdama jų nuogastavimą. Ji norėjo likti su draugėmis. Norėjo apsimesti, kad jos vis dar mažos mergaitės ir gyvenimas yra jei ne lengvas, tai bent jau teisingas. Tačiau tas dienas jau nusinešė saulėlydžiai, ir ji žinojo, kad atėjo akimirka pasitikti savo ateitį. Flora teisi, ji visada teisi: potvynis praėjo. Atėjo laikas pasirūpinti masalu.

ANKSČIAU

Pirmas skyrius

Prieš mėnesį, 1930 m. gegužės 13 d.

Paplūdimyje lojo šunys. Senutės prie savo durų prisimerkusios bandė išvelgti įlankos vingį. Potvynis nuslūgo, visą dieną pūtė stiprus vėjas, šiaušdamas bangas ir versdamas paukščius energingai suktis ratu.

Efė nė nekrustelėjo sėdėdama ant melžimo akmens. Priglaudusi skruostą prie Jonos pilvo, ji atsipalaidavusi abejingai melžė. Žinojo, kad gali praeiti dar dvidešimt minučių, kol laivas aplenks kyšulį, nors šiandien, pučiant tokiam vėjui, tai turbūt įvyks greičiau. Jos kelių veislės kalytė Kalviukė – rudo snukučio su balta dėme ant vienos akies – tupėjo šalia jos įtempusi ausis ir žvelgė į vandenį, laukdama tolimų jūros užkariautojų, tačiau nesitraukė nuo Efės pašonės.

Efė nuo aukštos pakylos stebėjo kaimo gyvenimą. Melžimo aptvaras buvo už gero trečdaliao kelio į kalną, todėl ji visada mėgėdavosi priešais atsiveriančiu vaizdu. Buvo antradienis, o tai reiškė skalbimo dieną, ji stebėjo, kaip jaunesnės moterys stovi upeliuose pasikaišiusios sijonus ir šnekučiuojasi skalaudamos skalbinius. Nenorėtų, kad atvykus svečiams vėjyje plaikstyti jų paklodės. Šią savaitę neturėjo atplaukti joks turistinis laivas, bet traleris nebūtų taip blogai – dauguma kapitonų yra jų draugai.

Kaime, kur privatumas tebuvo tuščia sąvoka, džiovinti skalbinius nepažįstamų žmonių akivaizdoje buvo įprasta. Jau vien dėl vietovės geografijos iš beveik bet kurio slėnio taško buvo matyti, kas kur eina ir iš kur pareina; slėnis buvo kūgio formos su lygiais, bet stačiais šlaitais per du trečdalius kelio, vedančio į aukštas uolas, kurios kitoje pusėse krito stačiai į apačioje tyvuliuojančią jūrą. Tik pietrytiniame kampe jos slydo žemyn tarsi pieno dubenėlio kraštas ir sviro į žvirgždėtą paplūdimį. Niekur kitur saloje neįmanoma nusileisti prie jūros, tik čia. Vandenys aplink buvo niršūs ir audringi, tačiau dėl laimingo atsitiktinumo gretima Duno sala – ne didesnė už aštrią uolos atbrailą – buvo kone prigludusi prie Hirtos krantų, sudarydama natūralų molą ir paversdama Kaimo įlanką saugiu prieglobsčiu atšiauriuose pilkuose Šiaurės Atlanto vandenyse. Per audras čia prisiglausdavo kone dvidešimt laivų.

Žvejai, banginių medžiotojai, karinio jūrų laivyno vyrai – visi suradę čia prieglobstį paskui pasakodavo apie svetingą ir jaukų vaizdą, apie kaimą, įsikūrusį po aukšta uolų arka, apie jaukiai rūkstančius kaminus bei žybsinčias aliejines lempas. Pilki akmeniniai namukai, tarp jų ir senesni tradiciniai juodi, nuo XIX a. septintojo dešimtmečio vis dažniau apleidžiami, namai, stovėjo vėdukle išsidėstę palei rytinę įlankos pusę, atskirtą tvirto akmeninio pylimo. Žvelgiant nuo aukštai esančių keturų jie atrodė tarsi dantys žandikaulyje. Milžino dantys, sakydavo Efės mama.

Gyvenvietė buvo išdėstyta taip, kad būtų kuo geriau apsaugota nuo vėjų – jie čia draskė šlaitus su tokia jėga, kad net kėlė akmenis ir plėšė plieninius stogus nuo akmeninių sienų (bent jau kol šeiminkas, seras Džonas Makleodas iš Makleodų giminės, liepė juos pritvirtinti metalinėmis juostomis).

Gatvė – toji vienintelė – tebuvo platus žole apžėlęs takas, įsi-

terpęs tarp namų ir storos žemos sklypus juosiančios tvoros. Tai buvo pulsuojanti salos gyvenimo širdis. Visi čia rinkdavosi, nes namai užstojo vėją, o gražiomis dienomis buvo galima pasikaitinti saulėje. Senutės sėdėdavo palei savo namų duris ir megzdavo arba verpdavo, vaikai bėginėdavo palei tvorą, o karvės retkarčiais per ją net perlipdavo. Kasryt kaimo vyrai susirinkdavo ties penktu ir šeštu namais ir savo vietos parlamente priimdavo reikiamus sprendimus bei pasiskirstydavo darbus, o po popietinės arbatos vietos gyventojai ateidavo čia susirinkti „vakarinių naujienų“.

Priešais kiekvieną namuką kitoje gatvės pusėje link paplūdimio driekėsi ilgas, siauras, aptvertas sklypas. Čia kaimo gyventojai sodindavo bulves, džiovindavo skalbinius ir per žiemą laikydavo galvijus. Vasaros mėnesiais karvės ganydavosi už pylimo, o avys – kitoje salos pusėje esančioje Glen Bėjaus ganykloje. Nuo Kaimo įlankos ją skiria aukštas Am Bladžio kalnagūbris, o Glen Bėjus spirale leidžiasi žemyn iki pat vandens. Ten nėra jokio paplūdimio, nes šiaurinės bangos negailestingos. Kaimo gyventojai ten laiko valtį avariniams atvejams, tačiau išplaukti ir išlipti į krantą įmanoma itin retai, tik pasikeitus vyraujančiam vėjui ir jūrai visiškai nurimus.

Jona nustojo gromuliuoti ir irzlokai krustelėjo. Nė kiek nesutrikusi Efė pasilenkė prie krūvos rūgštynių lapų, kurių prisirinko pakeliui į viršų, ir be žodžių padavė jai dar kelis. Karvė patenkinta atsiduso ir Efė vėl pradėjo melžti. Tai buvo įprastinė jų ryto rutina, abi buvo pripratusios prie ramaus jo ritmo.

Po kelių minučių kibiras buvo beveik pilnas, tad Efė atsitiesė ir patapšnojo Jonai per šoną.

– Gera mergaitė, – sumurmėjo ji, pakilo nuo melžimo akmens ir pažvelgė į šlaitą. Kaip ir manė, prie Duno kaip tik artėjo burlaivis.

Ji atidžiai stebėjo, kaip laivas tyliai sliugia į įlankos glėbį, išmeta inkarą ir nuleidžia bures. Vadinasi, ne žvejybinis. Moterys nebus labai patenkintos. Šis laivas trimis plonais stiebais ir žemai išlenktu korpusu buvo subtilus kūrinys, labiau tikėtinas žyduose Prancūzijos vandenyse nei atokiausiose Hebridų salose.

„Draugas ar priešas?!“ – aplink duburį nuaidėjo klausimas.

Iš čia įgulos nariai atrodė tarsi juodi taškeliai, tačiau ji įžiūrėjo valtį jau ruošiančius kaimo gyventojus – vyrams teks gero-kai pairkluoti prieš krantą daužančias bangas. Burlaivio keleiviai bus pasirinkę netinkamą dieną pasiplaukioti. Atvira jūra būtų juos iššovusi tarsi kamštį, ir nors Dunas suteikė taip reikiamą malonę, viskas ne taip paprasta – pietryčių vėjas įprastai ramų įlankos vandenį privertė putoti ir kunkuliuoti kaip raganos kati-lą, tad nebuvo jokios garantijos, jog jiems pavyks išlipti.

Tačiau viena buvo visiškai aišku: jei vyrams ir pavyks juos išlaipinti, niekas negriš sausas – kaimo gyventojai tai puikiai su-prato. Iš kaminų jau pamažu ėmė risti pilkšvų dūmų kamuoliai, žmonės spėriai sukosi palei namukus, išsidėliojusius lanku, tarsi šypsniu juosiančiu įlanką: nurinkinėjo skalbinius, šlavė grindis, avėsi batus, perkėlinėjo verpimo ratelius į geriau matomas vie-tas, kad lankytojai galėtų juos apžiūrėti.

Jie visi puikiai žinojo, kaip reikia elgtis. Turistų aptarnavimas tapo papildomu pajamų šaltiniu. Tai nelabai padėjo prasimaitinti – saloje nebuvo nė vienos parduotuvės, todėl iš pinigų Hirtos saloje nedaug naudos, bet jie praversdavo prašant pažįstamų kapitonų atvežti skanėstų, kai kitą kartą plauks pro šalį, arba mokant už nuomą. O Floros atveju – nusipirkti ryškiaspalvių lūpų dažų, – kartą matė jais pasidažiusią vieną iš pasiturinčių lanky-tojų, nors neaišku, kaip tas jos grožis padėtų trims šimtams avių, kurias ji šią vasarą ganė Glen Bėje.

Nė vienas iš kaimo gyventojų nesuprato, kodėl pasaulis jais domisi, bet pašto viršininkui, Mairės tėvui Ijanui Makinonui, kolegos iš žemyno pasakojo, kad Sent Kildos antspaudu pažymėtas atvirukas yra labai geidžiamas, o gal net ir vertingas. Jiems sakė, kad jų gyvenimo būdas gerokai atsilieka nuo likusio pasaulio. Industrializacija keičia visuomenę sparčiau nei kada nors per pastaruosius šimtmečius, na, o jie tapo gyvomis relikvijomis, praėjusio amžiaus įdomybėmis. Galbūt kai kam jų net buvo gaila, bet Sent Kildos gyventojams užuojautos nerūpėjo. Jie išmoko žaisti šį žaidimą savo naudai, taip pat ir Efė.

Pakėlusi kibirą ji ėmė leistis šlaitu. Ji žiūrėjo į juodus taškečius, lipančius iš vieno laivo į kitą. Žinojo, kad, išdžiūvę ir atsigaivę nuo talžančių bangų, jie norės pasilinksminti. Ir ji tikrai turės ką pasiūlyti.

– Kur jie ruošiasi tai daryti? – jai baigus mušti sviestą šiurkščiai paklausė tėvas. Jis stovėjo prie lango ant apatinės lūpos pasikabinęs pypkę ir spoksojo į lauką.

– Sakychiau, kad Šker nan Škarve, – atsakė ji, užvožė dangtį ir atsistojo šalia tėvo. – Ten bus daugiau užuovėjos.

– Viršuje, oje, bet ar jiems pavyks apsukti valtį ant vandens?

– Arčis Makvynas turi rankas, – sumurmėjo ji.

– Bet ne kojas.

– Ne, ne kojas.

Ji stebėjo žemyn gatve traukiančią vyrų trijulę. Vieną iš jų atpažino iš išskirtinės eisenos – tai buvo Frenkas Metisonas, valdytojas, jų namų savininko atstovas ir faktinis salos gyventojų valdovas, tačiau kitų vyrų ji nepažino. Jie dėvėjo gerai sukirptus tamsiai rudus kostiumus ir vilnones skrybėles. Po viena jų

ji įžvelgė aukso spalvos plaukų blizgesį ir įdegusį kaklą. Norėjo, kad jis atsisuktų, svajojo bent akies krašteliu žvilgtelėti į veidą, derantį prie tų plaukų ir elegantiško kūno sudėjimo, bet kelias vingiavo, nusivesdamas juos iš akių.

Į krantą išlipusi grupė buvo apmaudžiai maža, kaip autorite-tingai pasakytų Ijanas Makinonas, – privatus kontingentas. Tai reiškė, kad arbatpinigiai bus menki. Jei moterys nusirenka lauke džiuvančias paklodes, tam turėtų būti svarbi priežastis, o šie du vyrai vargu ar atlygs visą tą vargą. Kapitoną apgyvendino pas jos dėdę Hamišą, o kitus du vyrus – valdytojo namuose, nes jie didžiausi saloje. Jai buvo gaila jų, nes turės iškęsti Metisono sve-tingumą.

– Tik padėsiu šaltai, – tarė Efė, užsikėlė sviestamušę ant pe-ties ir išėjo, o Kalviukė nubidzeno jai iš paskos. Ji stebėjo, kaip toliau sėdintys salos lankytojai deda centus pamišėlei Anai į del-ną, kol ši karšdama vilną pasakoja istorijas apie priverstines san-tuokas bei mormonų gaudynes. Ji gerai kalbėjo angliškai, geriau nei dauguma kaimo senolių, tačiau tai nereiškė, kad kiti negalė-jo susikalbėti su atvykėliais. Efė šyptelėjo stebėdama, kaip mama Pegė kelia šurmulį slėpdamasi nuo kameros, nors tos dienos, kai ją šokiruodavo naujos technologijos, jau seniai praėjo. Į delnus vėl įkrito monetų.

Ji apėjo namelį ir šiek tiek pakilo šlaitu, vedančiu į An Lago plynaukštę, kur blogu oru jie sugindavo avis į akmeninius aptva-rus. Už jos didingai, tarsi laipteliai į dangų, kilo aukščiausias sa-loje Konachario kalnas. Kai kam jis iš tiesų tapo laiptais į dangų. Ne vienas čia, virš bedugnės, pasitiko savąją lemtį, užsižiūrėjęs į kalveles kaimo pusėje, tačiau nepastebėjęs kone 430 metrų uolų, kurios stačiai, it nukirstos, virto į jūrą.

Vešli žolė buvo nusėta motiejukais ir garšvomis ir kone spy-

ruokliavo po Efės kojomis jai einant pro nesuskaičiuojamą daugybę vienodų akmeninių sandėliukų iki to, kuriame su tėvu laikė sviestą ir grietinėlę. Įžengusi į vidų ji pasilenkė ir pastatė sviestamušę. Šį sandėliuką jos šeima tam pačiam tikslui naudojo jau daugiau nei tris šimtus metų. Nors saloje turbūt kūpsojo daugiau nei 1400 akmeninių namelių, ji be vargo gebėjo atpažinti, kuris jų priklauso jos šeimai: šis, esantis žemiau An Lago, buvo skirtas pieno produktams, anas Ruivale – paukščių plunksnoms, tas Oševale – audrašauklių taukams, Konacharyje – sūdytai skerdienai, o anas – durpėms... Buvo daugybė ir tuščių, bet jie taip pat turėjo savo paskirtį – tai buvo atsarginės slėptuvės, vienos nuo lietaus ir vėjo, kitos įsimylėjėliams pasislėpti...

Atgal ji grįžo leisdamasi šlaitu žemyn, vikriai šokinėdama per žolėje tūnančius akmenis ir stebėdama, kaip visi pradeda rinktis paplūdimyje, ruošdamiesi pasirodymui salos lankytojams.

– Ar prisidėsi prie jų, Efe? – pasigirdo balsas.

Atsigręžusi ji pamatė iš pašto viršininko namelio išeinančią Lorną Makdonald, besitaisančią kaštoninius plaukus. Kartais ji ten dirbdavo kartu su pašto viršininku.

Efė išsigandusi pašoko, o Kalviukė dukart tiek.

– Taip, – nusišypsojo ji. – Niekada negali žinoti, gal ten bus ir man skirtų centų.

– O gal ir kai kas daugiau, – mirktelėjo Lorna.

– Ką turi omenyje?

– Jis gražus, tas jaunuolis. Jo šypsena jau pati savaime būtų neblogas užmokestis, – nusijuokė savo rudomis akimis žaismingai žybčiodama Lorna.

Efė gūžtelėjo pečiais.

– Mačiau tik jo nugarą.

– Ji taip pat ganėtinai daili.

Efė sukikeno. Jai buvo keista, kad Lornai jau trisdešimt treji, o vis dar netekėjusi – ji juk baisi flirtuotoja. Deja, salą lankančys vyrai niekada ilgai neužsibūdavo, o artimiausias jai pagal amžių Sent Kildos nevedęs kavalierius buvo Donis Fergusonas, tačiau jis visiškai nesidomėjo septyneriais metais už save vyresne, protingesne ir kone vaisingo amžiaus pabaigos sulaukusia senmerge.

– Beje, kas jie tokie?

– Turtuoliai, – gūžtelėjo pečiais Lorna. – Jei pagal tą laivą galima ką nors spręsti.

Lorna tokius dalykus išmanė. Ji gimusi ne čia, yra Stornovėjuje registruota slaugytoja, pasirinkusi gyventi Sent Kildoje; ji mačiusi kito pasaulio ir supranta, ką galima nusipirkti už pinigų.

– Gerai, – atsiduso Efė, pamačiusi, kad vyrai pradeda virvėmis kopti į kalną, o šunys būriu bėga priekyje. – Na, aš visgi norėčiau gauti iš jų keletą centų, o tu gali pasiturėti jaunojo džentelmeno šypsena. Ką manai?

– Sutarta, – mirktelėjo Lorna. Efė pakilo ir nuskubėjo atgal į saugyklą pasiimti savo virvės. Ši buvo stora, pinta iš arkliai ašutų, lanksti ir šiurkšti rankoje.

Jos tėvas dabar sėdėjo ant kėdės prie židinio – jis niekada negalėdavo ilgai stovėti – ir kimšo į pypkę tabaką.

– Na, aš jau eisiu.

Tėvas atsigręžė į ją. Jo akys buvo paraudusios, ašarotos, akių obuoliai pageltę nuo senatvės, bet vis dar matėsi, kad tai stiprus vyras silpname kūne. Linktelėjo jai galva. Tėvas nemėgo sentimentalių atsisveikinimų.

– Laikykis, mergaite.

– Aha, – linktelėjo ji, puikiai žinodama, kad taip sakydavo ir jos broliui.

Akimirką ji pagalvojo, kad tėvas dar ką nors pridurs, jo laikysena tarsi bylojo kitiems žodžiams reikalingą, viduje slypinčią energiją. Bet toji akimirka praėjo ir ji vėl išėjo tik palinkčiojusi galva.

Kai kurie vyrai jau vaikščiojo šlaitais, ant pečių užsimetę virves. Kaip ji ir numatė, jie ėjo link rytinių uolų. Nedidelė uolų krūva, styranti tiesiog vandenyje, buvo pakankamas atokvėpis nuo šoninių bangų, kad valtis galėtų palyginti patogiai priplaukti prie virvės, kol vyks pasirodymas.

Ji nubėgo ir pasivijo juos, klausydamasi, kaip šie šnekučiuojasi apie svečius ir naujienas iš „užsienio“, t. y. iš Skajaus salos.

– ...šeimininko draugai, – kažką pasakojo Deividas Makvy-nas, vyresnysis Floros brolis. – Taigi, pasistengsime jų nenuvilti.

– Gaila, kad pakilo vėjas, būtume galėję apsukti dar didesnę ratą, – pridūrė jos pusbrolis Juanas.

– Jei jie nusikals kaip šunys, negausim jokių arbatpinigių, – atsakė Ijanas Makinonas.

– Bet uolos čia ne tokios aukštos.

– Jiems tiks. Tokiems kaip jie bet kas bus aukštai.

Ji prisivijo vyresnius Mairės brolius – Angusą ir Finlėjų.

– Ką *tu* čia veiki? – su jam įprastu pasidygėjimu paklausė Angusas.

– Tą patį ką ir tu, – gūžtelėjo pečiais ji, šiek tiek pridususi, nes ilgesnės jų kojos žengė platesniais žingsniais nei jos.

– Nemedžiosim paukščių. Čia bus tik pasirodymas.

– Taip, vadinasi, gausiu arbatpinigių.

– Tai eik ir megzk jiems kojines!

– Pats žinai, kad už kojines gaučiau tik dalelę to, ką galiu uždirbti čia. Jei nepameni, kai visi esat ant uolų, man irgi galima čia būti.

– Tu kaip rakštis subinėj, Efe Džilis, – iškošė Finlis.

– Tu taip pat, – atšovė jam Efė.

Vaikinai pavartė akis, bet jai tai visiškai nerūpėjo. Jos brolio draugai, draugių broliai – jie visą gyvenimą ją erzino, tad puikiai mokėjo žiebtis atgal tiek, kiek buvo gavusi. Jie visi kartu užaugo žaisdami slėpynių palei akmeninius sandėliukus, mokydamiesi skaityti prie bažnyčios įrengtoje mokyklos klasėje, o per mišias klausydami pamokslo spardydamo vieni kitiems kojas.

Tačiau ji puikiai suprato, kad viskas keičiasi. O galbūt jau pasikeitė. Tarp jų tvyrojo įtampa, oras buvo tarsi įsielektrinęs – anksčiau taip nebūdavo. Brolio mirtis labai juos visus paveikė, ji jiems jau nebebuvo mažoji Džono sesutė, nebent sau pačiai; kartais ji pagaudavo juos žvelgiančius į ją kažkokiu kitokiu, ją nervinančiu žvilgsniu. Atrodė, kad Finlėjaus akys seka ją visur, kur tik ji eina, o Angusas vieną vakarą kasant durpes mėgino ją pabučiuoti (vis dar neatleido jai už tai, kad ją tai prajuokino).

Salos lankytojams, norintiems pasigrožėti vaizdais, – o jie visada norėdavo – paprastai pasiūlydavo nuo keturiasdešimties minučių iki valandos trunkantį pasivaikščiojimą, bet ji su kitais vyrais susisuko greičiau nei per pusvalandį, ir valčiai išnirus iš už uolų jie jau buvo išsirikiavę viršuje ir išvynioję virves. Aplink sklandė klykaujantys paukščiai, jų plunksnas kedeno vėjas. Iš tokio aukščio laivas atrodė ne ką didesnis už paukštį. Efė kelis kartus žvilgtelėjo žemyn, apžiūrinėdama uolų paviršių – ji svurstė, kuria kryptimi geriausia sviesti virvę, o paskui ėmė dairytis akmens, kuriuo įkals kuolą.

Apsukusi virvę aplink kuolą ji atsilošė ir patikrino jos tvirtumą bei įtempimą. Virvė maloniai vibravo – apsvyniojo ją aplink juosmenį, kaip tai daro visi salos gyventojai.

Efė dar kartą žvilgtelėjo žemyn. Pusbrolis Juanas buvo

teisus, čia tikrai ne taip jau ir aukštai. Kiek daugiau nei du šimtai metrų? Pusė Konachario aukščio. Vieną kartą nusileidę virvėmis jie būtų įveikę gal trečdalį kelio žemyn. Visgi šiandien čia tik pasižaidimas. Jokios paukščių medžioklės, jokių kiaušinių rinkimo, jokių įstrigusių avių gelbėjimo. Žaidimas, ir tiek.

– Efe, atrodai čia kaip koks žvirblis, – mestelėjo Angusas. – Esi tikra, kad sugebėsi?

Ji su panieka pažvelgė į jį. Angusas didžiavosi esąs vikriausias alpinistas saloje. Praėjusiais metais jis laimėjo „Old Trial“ – jaunų vyrų alpinizmo varžybas, kuriose jie siekė įrodyti, kad sugebės aprūpinti savo šeimas ir būsimas žmonas. Jei jis ir norėjo ką nors jai įrodyti, tai jai visiškai nerūpėjo. Efe buvo įsitikinusi, kad sugebėtų jį (ir kitus) nugalėti, jei tik jai kas nors leistų ten dalyvauti. Bet kadangi buvo mergina...

– Tiesą sakant, kaip tik svarsčiau, kaip greitai galėčiau ten nusileisti.

– Manai, kad gali nusileisti *greitai*? – šyptelėjo Angusas.

– Greičiau už tave.

Ji atmetė atgal savo šviesius plaukus ir susuko juos į kuoduką. Puikiai suprato, kad jai mažiausiai reikia, kad ištaršyti vėjo gūσιο šie užkristų ant akių.

– Cha! Tuščios kalbos, lygiai kaip ir tavo kelnės, Efe Džilis.

Dabar atėjo jos eilė pasišaipyti.

– Na, taip, net ir aš neneigsiu, kad *mano* kelnės tuščios.

Angusas Makinonas gal ir yra greičiausias vyras saloje, bet tikrai ne pats protingiausias. Tarsi norėdama tai pabrėžti, ji timptelėjo savo kelnes aukštyn, – jos buvo Džono ir vienintelė laiptuoti tinkama apranga, tačiau ji jas mūvėjo ne vien dėl šio rūbo praktiškumo.

Finlį išmušė raudonis.

Nusisukusi ji nužingsniavo keteros link, nugara jausdama jų nuogaštavimą. Ji norėjo likti su draugėmis. Norėjo apsimesti, kad jos vis dar mažos mergaitės ir gyvenimas yra jei ne lengvas, tai bent jau teisingas. Tačiau tas dienas jau nusinešė saulėlydžiai, ir ji žinojo, kad atėjo akimirka pasitikti savo ateitį. Flora teisi, ji visada teisi: potvynis praėjo. Atėjo laikas pasirūpinti masalu.

KAREN SWAN (Karen Svon) – daugiau nei dvidešimties tarptautinių bestselerių autorė, jos knygos nuolat leidžiamos dideliais tiražais daugybe kalbų. Lietuviškai išleista jau keturiolika jos romanų, tarp jų ir kalėdinių, be kurių skaitytojai nebeįsivaizduoja Kalėdų. Rašytojos kūryba gretinama su Lucindos Riley, Santos Montefiore, Noros Roberts. Buvusi mados žurnalistė atrado savą romanų formulę: centre – meilės istorija, įpinta į istorinį kontekstą, o skrupulingai ištyrinėta veiksmo vieta nukelia į įvairiausių pasaulio kampelius. „Paskutinė vasara“ – penkių knygų serijos „Laukinė sala“, kurią įkvėpė Sent Kildos salų gyventojų istorijos, pirma dalis.

1930-ųjų vasara atokioje laukinėje Škotijos saloje, atrodo, niekuo neypatinga: salos krantus skalaujančios Atlanto vandenyno bangos, niekada nenurimstantis vėjas, šimtų tūkstančių paukščių klegesys ir už 67 kilometrų likusi civilizacija. Tad netikėtai į salą atplaukęs Damfriso grafas ir jo sūnus lordas Šoltas akimirksniu sujaukia įprastą salos gyventojų kasdienybę. Jų vietos gide paskiriama Efė Džilis – laukinės dvasios mergina, kasdien kovojanti už vietą tarp salos vyresniųjų.

Visą nepaprastą savaitę Efė svečiams rodo gražiausias salos vietas, į širdį įsileisdama dar niekada nepatirtą jausmą – meilę. Uždrausta dviejų jaunų žmonių meilės ugnis vis labiau įsiliepsnoja ir Efė negali patikėti savo laime. Tačiau netrukus salos žmonės sukūrė jų gyvenimą sugriausianti žinia, o Efė bus priversta kurti savo pasaulį ir laimę iš naujo.

Kerintys laukinės Škotijos vaizdai, kvapą gniaužiantys siužeto posūkiai ir įtraukiantis pasakojimas. „Paskutinė vasara“ skaitytojus kviečia pasinerti į užburiančią, tikrą įvykių įkvėptą istoriją.

Pirkite internetu
www.tytoalba.lt